

Bacheloropleiding Islamitische Theologie
Islamic University of Applied Sciences Rotterdam

© 2024 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2301

Inhoud

Samenvatting	4
Scoretabel.....	6
Introductie	7
Procedure.....	7
Panel	8
Informatie over de opleiding.....	8
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	9
De organisatie.....	9
De opleiding	9
Terugblik vorige visitatie	9
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	10
Standaard 2. Programma; oriëntatie	11
Standaard 3. Programma; inhoud.....	13
Standaard 4. Programma; leeromgeving.....	15
Standaard 5. Instroom.....	17
Standaard 6. Personeel	18
Standaard 7. Voorzieningen	19
Standaard 8. Begeleiding	20
Standaard 9. Kwaliteitszorg	22
Standaard 10. Toetsing.....	23
Standaard 11. Gerealiseerde leerresultaten	25
Eindoordeel.....	27
Ontwikkelpunten	27
Bijlage 1. Beoogde leerresultaten	28
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	29
Bijlage 3. Bezoekprogramma	31
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen	32

Samenvatting

In april 2024 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Islamitische theologie van de Islamic University of Applied Sciences Rotterdam (IUASR) bezocht door een visitatiepanel van Academion. Deze voltijdopleiding wordt in Rotterdam aangeboden. Het panel beoordeelt de opleiding als **positief**.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding heeft een helder beroepsbeeld neergezet, dat aansluit op de verwachtingen van het werkveld en goed past bij de praktijkgerichte oriëntatie op bachelorniveau. De insteek om zich te richten op zowel de religieuze als de maatschappelijke context is waardevol voor het werkveld. De beoogde leerresultaten weerspiegelen het hbo-bachelorniveau door de verbinding met de Dublin descriptoren en zijn zorgvuldig en in samenspraak met het regionale werkveld geformuleerd. De opleiding heeft een sterke externe oriëntatie, en een mooie ambitie om breed gesprekspartner te zijn binnen de Nederlandse maatschappij als het gaat om de islam in Nederland. De vele werkveldcontacten, en de contacten met andere instellingen in het hoger onderwijs zijn te prijzen, en kunnen nog strategischer en formeler worden benut. Voorbeelden zijn een betere zichtbaarheid in het veld door bijvoorbeeld het organiseren van meer symposia, een periodieke validering van de beoogde leerresultaten en het dekken van het brede werkveld door meer samen te gaan werken met de gezondheidszorg.

Standaard 2. Programma; oriëntatie

De opleiding identificeert zich met de praktijkgerichte oriëntatie zoals die past binnen het hbo. De beroepsgerichtheid is een meerwaarde voor het werkveld, die hierom ook vraagt. Studenten vinden dat zij goed worden toegerust als het om beroepsvaardigheden gaat: zowel via de verschillende modules als tijdens de drie goed vormgegeven stages. Ook aan onderzoeksvaardigheden besteedt de opleiding veel aandacht, en bij het afstuderen hanteert de opleiding hierbij hoge standaarden op het gebied van methodologie. Die eisen voor onderzoeksmethodologie bij het afstuderen mogen nog meer in balans komen met de sociaalwetenschappelijke diepgang en praktijkgerichtheid van de rest van de opleiding. Wat betreft het samenkomen van onderzoek, onderwijs en praktijk, is de IUASR volop in ontwikkeling, onder andere via het recent opgerichte instellingsbrede Islaminstituut.

Standaard 3. Programma; inhoud

De opleiding heeft een gedegen en voldoende actueel opleidingscurriculum, dat studenten in staat stelt om de beoogde leerresultaten te behalen. De beoogde leerresultaten zijn uitgewerkt in heldere leerdoelen per module en het curriculum is opgezet aan de hand van zes inhoudelijke clusters. De aangeboden literatuur is passend en op bachelorniveau. Er is een goede balans tussen theologische theorie, aandacht voor de Nederlandse en Arabische taal en sociaalwetenschappelijke vaardigheden. Ook de mogelijkheid om zowel binnen als buiten de instelling keuzemodules te volgen is positief. Het zou mooi zijn als alle studenten de modules Ethiek in de islam I en II verplicht moeten volgen. De recent versterkte aandacht voor Nederlandse taalvaardigheden is positief, en ook voor Arabische taalvaardigheden, die beroepsmatig noodzakelijk zijn, heeft de opleiding voldoende aandacht.

Standaard 4. Programma; leeromgeving

De opleiding hanteert de onderwijsvisie van de instelling, die zich vooral richt op het levenslang leren op het snijvlak van de islamitische theologie en maatschappelijke vraagstukken in Nederland. Studenten ervaren een acceptabele studiebelasting en als er op dit gebied problemen zijn dan lost de opleiding die goed op. Er is sprake van een stimulerende leeromgeving waarin studenten in interactieve werkvormen zelf aan het denken en werken worden gezet door docenten, waardoor zij zich goed kunnen ontwikkelen richting de

beoogde leerresultaten. Er is sprake van een hechte, enthousiaste en open leergemeenschap, waarin de regie en ontwikkeling van studenten centraal staat.

Standaard 5. Instroom

De opleiding hanteert realistische toelatingseisen met het oog op de leerresultaten. De opleiding trekt een mooi aantal studenten, met een rijke diversiteit aan achtergronden. Studenten ervaren dat de opleiding goed aansluit op hun vooropleiding. Aspirant-studenten kunnen gebruik maken van diverse informatiemogelijkheden over de studie, zoals de website, voorlichtingsbrochures, de studiegids, advies van docenten en studieadviseurs, en open dagen. De uitval in het eerste studiejaar van 20-30 procent komt voornamelijk voort uit onderschatting van de opleiding. De opleiding levert goede inspanningen om uitval zoveel mogelijk te voorkomen door (aspirant) actief te informeren over de studiebelasting.

Standaard 6. Personeel

Het docententeam is betrokken en gemotiveerd, en werkt vanuit hoge kwaliteitsnormen en een sterk maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef. Het team is inhoudelijk deskundig, didactisch geschoold en academisch divers, waarbij er de afgelopen jaren grote stappen zijn gezet in de didactische professionalisering van docenten via interne didactische trainingen en door een externe partij georganiseerde BKO- en BKE-trainingen. Het percentage mastergeschoolde docenten is hoog, en er zijn een aantal docenten gepromoveerd of hiermee bezig. Docenten hebben voldoende tijd om hun werkzaamheden uit te voeren en de student-docent ratio is netjes met 1:14. Studenten zijn tevreden over de docenten, zowel wat betreft hun kennis en kunde, als wat betreft hun toegankelijkheid en beschikbaarheid.

Standaard 7. Voorzieningen

De opleiding beschikt over huisvesting en materiële voorzieningen die toereikend zijn voor de realisatie van het programma.

Standaard 8. Begeleiding

Studenten worden in een kleinschalige en persoonlijke sfeer begeleid, en deze begeleiding voldoet aan de verwachtingen van studenten en stimuleert de studievoortgang en het ontwikkelingsproces van studenten. Studenten zouden graag nog vaker feedback ontvangen, en dat zou goed georganiseerd kunnen worden via peerfeedback. Ook de stagebegeleiding is goed ingeregeld, waarbij er regelmatige contacten zijn tussen opleiding, student en praktijk. De scriptiebegeleiding is van voldoende kwaliteit. De informatievoorziening naar studenten toe is op orde.

Standaard 9. Kwaliteitszorg

Binnen de instelling en de opleiding heerst een breed gedragen kwaliteitscultuur en de opleiding is gericht op ontwikkeling. Er is degelijk systeem om periodieke feedback bij stakeholders op te halen, via module evaluaties en feedbackgesprekken onder studenten, een goed functionerende opleidingscommissie en via docenten die veel externe contacten hebben. Management en docenten zijn in de gesprekken open over verbeterpunten en uitdagingen. Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel zijn serieus en goed opgepakt. De opleiding mag vanuit de sterke kwaliteitscultuur meer zelfvertrouwen hebben en vanuit de eigen kracht zelfbewuster keuzes maken. Hierbij is het behulpzaam om alle input beter te structureren en de pdca-cyclus formeler rond te gaan maken en te documenteren (zie ook Standaard 1).

Standaard 10. Toetsing

De opleiding heeft een gedegen toetsbeleid en een formeel sterk ingericht systeem van toetsing en beoordeling. Voor alle onderdelen van het toetsproces zijn er heldere beleidsdocumenten, handleidingen en matrices opgesteld. Toetsvormen zijn afwisselend en de toetsen zijn valide, transparant en stimulerend voor

het leerproces van studenten. De beoordelingen worden aan de hand van uitgebreide en duidelijke rubrics of antwoordmodellen gegeven, wat de betrouwbaarheid van beoordelingen op goede wijze ondersteunt. Het team van examinatoren monitort de kwaliteit van toetsing en beoordeling actief, onder andere door middel van interne kalibraties. De geplande kalibraties met andere hogescholen kunnen hier een goede toevoeging op zijn. De examencommissie vervult al haar wettelijke taken en voert goede en uitgebreide werkzaamheden uit om de kwaliteit van toetsing en beoordeling proactief te borgen via onder andere beleidsadviezen en steekproeven.

Standaard 11. Gerealiseerde leerresultaten

Studenten realiseren de beoogde leerresultaten in de bachelorscripties en de Grote Stage II. Studenten werken in de bachelorscripties aan maatschappelijk bijzonder relevante onderwerpen, gebruiken voldoende geschikte literatuurbronnen en laten voldoende onderzoeksvaardigheden zien, waarbij de opleiding -zoals eerder opgemerkt bij Standaard 2- de eisen aan onderzoeksmethodiek nog meer in lijn kan brengen met de rest van de opleiding. De Nederlandse taal laat in een deel van de 'oudere' scripties nog te wensen over, waarbij een duidelijke verbetering richting de meest recente scripties is te zien. Afgestudeerden kunnen goed aan de slag in de beroepen waartoe de opleiding studenten opleidt, en worden goed voorbereid op een eventuele masteropleiding.

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleiding als volgt:

Bacheloropleiding Islamitische Theologie

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Programma; oriëntatie	voldoet
Standaard 3. Programma; inhoud	voldoet
Standaard 4. Programma; leeromgeving	voldoet
Standaard 5. Instroom	voldoet
Standaard 6. Personeel	voldoet
Standaard 7. Voorzieningen	voldoet
Standaard 8. Begeleiding	voldoet
Standaard 9. Kwaliteitszorg	voldoet
Standaard 10. Toetsing	voldoet
Standaard 11. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eendoordeel	positief

Prof. dr. Umar Ryad, voorzitter

Drs. Marieke Schoots, secretaris

Datum: 21 juni 2024

Introductie

Procedure

Visitatie

De bacheloropleiding van de Islamic University of Applied Sciences Rotterdam (IUASR) werd op 24 april 2024 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld. De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (d.d. september 2018).

In opdracht van de IUASR verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Peter Hildering trad op als coördinator en Marieke Schoots als secretaris. Zij zijn door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd.

Vorbereiding

In samenspraak met de instelling en opleiding stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden. De NVAO stemde op 5 januari 2024 in met de samenstelling van het panel. De secretaris instrueerde de panelvoorzitter op 11 april 2024 over diens rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

De contactpersonen van de instelling stelden voor het visitatiebezoek een bezoekprogramma op in overleg met de coördinator (zie Bijlage 3). De instelling selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Daarnaast bepaalde de instelling in overleg met het panel dat het ontwikkelgesprek plaats zou vinden na afloop van het bezoek op 16 mei 2024, met drie panelleden. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt.

In de aanloop naar de visitatie stuurde de opleiding een lijst van afgestudeerden over de periode februari 2019 tot en met februari 2024 naar de coördinator. Uit deze lijst selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinator 15 eindwerken van de opleiding. Daarbij hield hij rekening met de spreiding van de eindcijfers, en de beoordelaars. Op basis van het vooroverleg heeft het panel besloten om extra 5 recente afstudeerdossiers op te vragen, om recente ontwikkelingen in de kwaliteit daarvan beter zichtbaar te maken. Voorafgaand aan het bezoek stelde de opleiding de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zond de opleiding het panel hun zelfevaluatie-rapport en aanvullende stukken toe (zie Bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Op 15 april 2024 hield het panel een online vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van het zelfevaluatie-rapport, de gelezen eindwerken en de taakverdeling ter sprake kwamen. Ook werd het panel geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van de visitatie en rapportage.

Bezoek

Tijdens het visitatiebezoek sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers (zie Bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopsprekkuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Het panel beëindigde de visitatie met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van de visitatie gaf de

voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin hij de voorlopige indrukken, algemene observaties en suggesties voor ontwikkelpunten van het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat voor aan de coördinator voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de secretaris het rapport naar de IUASR met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan op aanwijzing van de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de coördinator het naar de IUASR.

Panel

Het panel dat de bacheloropleiding Islamitische Theologie aan de IUASR beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Prof. dr. U. (Umar) Ryad, hoogleraar Arabistiek en Islamkunde aan de Faculteit Letteren van de KU Leuven (België) [voorzitter];
- Prof. dr. G. (Gabriele) Jacobs, hoogleraar Organisational Behaviour and Culture aan de Erasmus School of Social and Behavioral Sciences van de Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Dr. C. (Chaïma) Ahaddour, universitair docent Islamitische Ethiek aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven (België);
- Dr. P. (Pieter) Coppens, universitair hoofddocent Islamitische studies aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- Dr. W.C.G. (Willien) van Wieringen, docent in de bacheloropleidingen Theologie, en Leraar Godsdienst aan Fontys Hogeschool;
- Dhr. A.I. (Ahmed) Idriss, masterstudent International Public Management and Policy aan Erasmus Universiteit Rotterdam [student-lid].

Informatie over de opleiding

Naam van de instelling:	Islamic University of Applied Sciences Rotterdam
Adres:	Bergsingel 135, 3037 GC Rotterdam
Website:	https://iuasr.nl
BRIN-nummer:	30GW
Status van de instelling:	Niet bekostigd
Instellingstoets:	Niet aangevraagd

Naam van de opleiding:	Islamitische Theologie
Locatie:	Rotterdam
CROHO-nummer:	39119
RIO-onderdeel:	Gedrag en maatschappij
Oriëntatie en niveau:	Hbo-bachelor
Voertaal:	Nederlands
Studielast in EC:	240 EC
Variant:	Voltijd
Inleverdatum NVAO:	01-11-2024

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

De organisatie

De Islamic University of Applied Sciences Rotterdam (IUASR) bestaat sinds 1997 en is gevestigd in Rotterdam. De instelling biedt naast de hbo-bachelor Islamitische theologie ook een masteropleiding Islamitische geestelijke verzorging aan. Daarnaast biedt de IUASR op verzoek van het werkveld diverse cursussen aan voor professionals. De IUASR heeft een islamitische grondslag en streeft naar een balans tussen levensbeschouwelijke, sociale en academische vaardigheden. Verder ambieert de instelling een open en inclusieve leeromgeving, waarin studenten persoonlijke groei kunnen doormaken. De strategie van de IUASR zet op dit moment stevig in op docentprofessionalisering, formalisering van kwaliteitszorg en het uitdragen van die verbeterlagen naar buiten toe via een impuls in de public relations. Het in januari van dit jaar door de instelling opgezette onderzoeksinstituut 'Islam Instituut' heeft tot doel om meer en gestructureerd praktijkgericht onderzoek uit te gaan voeren in dienst van de actuele maatschappij.

De opleiding

De vierjarige, voltijdse bacheloropleiding Islamitische theologie is in 2013 voor het eerst geaccrediteerd. Het curriculum is voor het laatst in 2021 vernieuwd, waarbij er in het curriculum meer aandacht is gekomen voor integratieve persoonlijke ontwikkeling, maatschappelijke betrokkenheid en burgerschap. De opleiding richt zich op diverse beroepen die een islamitisch theoloog kan vervullen, waarbij zowel theologische theorie als persoonlijke en praktische vaardigheden belangrijk zijn. In toenemende mate hebben de beroepen waartoe de opleiding opleidt, een maatschappelijke context waarin communicatie en samenwerking met diverse doelgroepen in de samenleving belangrijk zijn. De opleiding heeft gemiddeld zo'n 120 ingeschreven studenten.

Terugblik vorige visitatie

Tijdens de vorige visitatie in 2018, is de opleiding beoordeeld als 'voldoende'. Het toenmalige panel zag een hechte leergemeenschap die open stond voor elkaar en onderwijskundige ontwikkelingen en veranderingen in het werkveld. Het panel was verder onder andere positief over de beoogde leerresultaten, het curriculum, het goed functionerende stageprogramma, de kwaliteitszorg, de wijze waarop er reflectieve professionals werden opgeleid en de succesvolle doorstroom van enkele afgestudeerden naar wo-masteropleidingen. Verbeterpunten die het panel bij de vorige visitatie zag betroffen onder andere de samenhang van het curriculum, de positie van sociaalwetenschappelijke modules en de transparantie van het toetsstelsel.

Het huidige panel ziet dat de positieve punten zijn behouden en dat de opleiding de verbeterpunten over het algemeen goed heeft opgepakt. Zo ziet het huidige panel nog steeds een hechte leergemeenschap, waarin men met een open blik de discussie met elkaar aangaat en er goede, reflectieve professionals worden opgeleid. Ook staat de instelling nog immer open voor input vanuit het werkveld en andere gremia. Hierbij kan de opleiding al deze input volgens het huidige panel wel structureler en formeler oppakken. De beoogde leerresultaten zijn nog steeds passend en het curriculum staat stevig. De opleiding werkt nog steeds hard aan docentenprofessionalisering en maakt hierin goede stappen. Wat betreft de verbeterpunten die het vorige panel heeft aangedragen, is de opleiding proactief en verbeteringsgezind. De transparantie van het toetsstelsel en de samenhang van het curriculum zijn goed verbeterd volgens het huidige panel. De sociaalwetenschappelijke modules komen nu duidelijker naar voren in de opleiding, hoewel het panel in de bachelorscripties nog een zoektocht ziet in de balans tussen sociaalwetenschappelijke diepgang, academische ambities en praktijkgerichtheid. In die zin is de discussie over de positie van de scriptie binnen de opleiding, die samenhangt met de identiteit van de opleiding, nog niet afgerond.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het modulegebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Beroepsbeeld

De opleiding leidt studenten op tot veelzijdig islamitisch theoloog, die een breed aantal rollen kan vervullen binnen de Nederlandse (en eventueel Vlaamse) context. Het werkveld vraagt hierbij volgens de opleiding om praktisch opgeleide theologen en de opleiding streeft er in die lijn naar om communicatieve professionals op te leiden die zowel een stevige theologische basis hebben als de beroepsvaardigheden om een verbindende rol te kunnen spelen binnen religieuze gemeenschappen en in de samenleving. Op basis van een internationale benchmark die de opleiding in 2023 onder (academische) bacheloropleidingen voor islamitische theologie heeft uitgevoerd, zijn deze praktijkgerichte insteek en de maatschappelijke oriëntatie onderscheidend voor de opleiding van de IUASR. De afgestudeerde theoloog kan gaan werken als geestelijk leider (imam) of religieus deskundige (bijvoorbeeld docent, consultant, onderzoeker, spreker of auteur). De opleiding is toegankelijk voor zowel mannen als vrouwen, waarbij de rol van imam traditioneel gezien is weggelegd voor mannen, waarbij de studenten deze traditie momenteel volgen. De andere rollen door zowel mannen als vrouwen vervuld kunnen worden. De sectoren waarin afgestudeerden kunnen werken zijn divers en de afgelopen jaren verbreed: afgestudeerden werken niet alleen in religieuze gemeenschappen zoals moskeeën, maar ook in andere sectoren zoals de zorg en het (hogere) onderwijs. Het uitgangspunt hierbij is dat afgestudeerden breed worden opgeleid voor de diverse hierboven genoemde beroepen. Het panel vindt dat de opleiding hiermee een helder beroepsbeeld schetst dat goed past binnen de oriëntatie en het niveau van een hbo-bachelor.

Beoogde leerresultaten

De opleiding heeft in gesprekken met het werkveld twee einddoelen geformuleerd voor de opleiding:

De student verwerft een professionele beroepsvorming op het gebied van islamitische theologie in termen van kennis, inzicht, vaardigheden en oordeelvorming, die nodig zijn voor een breed scala aan functies binnen de islamitische gemeenschap en daarbuiten.

De student is in staat tot het zelfstandig uitoefenen van de functies van geestelijk leider (imam) en/of religieuze professional die in staat is om in verschillende contexten (religieuze gemeenschappen en de bredere maatschappij) die zowel voor mannen als vrouwen openstaan, te functioneren, waarbij een opleiding in islamitische theologie op hbo-niveau een vereiste of wenselijke basis vormt.

Deze einddoelen zijn uitgewerkt in acht beoogde leerresultaten (zie Bijlage 1), waarbij het regionale werkveld input heeft geleverd en de opleiding zich verder heeft gebaseerd op het in 2017 door het Landelijk overleg opleidingen godsdienst-pastoraal werk uitgebrachte opleidingsprofiel 'Professional met diepgang; competenties voor de hbo-theoloog III'. Om het bachelorniveau te borgen, heeft de opleiding de Dublin descriptoren in deze leerresultaten verwerkt. Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten een mooie balans tussen kennis en vaardigheden laten zien zoals dat past bij de diverse beoogde beroepen en de verwachtingen van het werkveld. De competenties vanuit het landelijke opleidingsprofiel zijn herkenbaar en op goede wijze vertaald naar relevantie voor de islamitische theoloog. Ook vindt het panel dat de leerresultaten goed aansluiten op het hbo-bachelorniveau door de verbinding met de Dublin descriptoren.

Samenwerking met het werkveld

De opleiding heeft ruime werkveldcontacten, zoals met de Vereniging imams in Nederland, Diyanet (islamitische stichting Nederland), de Stichting platform islamitische organisaties Rijnmond, basisscholen, 't Kennishuys en het Ministerie van Sociale Zaken en Veiligheid. Een deel van deze contacten komt één keer per jaar bij elkaar in de vorm van een werkveldadviescommissie. Ook is de opleiding lid van het Landelijk overleg opleidingen godsdienst-pastoraal werk.

Het panel stelt vast dat de opleiding een veelheid aan contacten in het werkveld en onderwijs heeft, die voortdurend gebruikt worden om het profiel en het curriculum te ijken aan de verwachtingen van het werkveld. Docenten en management staan open voor input vanuit het werkveld, en ook de leden van de werkveldadviescommissie meldden aan het panel zich goed gehoord te voelen. De instelling wil graag een actieve gesprekspartner voor de Nederlandse overheid en andere organisaties zijn als het gaat om de islam in Nederland; een ambitie die al deels wordt waargemaakt en die het panel aanmoedigt. Aandachtspunten zijn volgens het panel dat de externe contacten bewuster strategisch gekozen en ingezet kunnen worden, en dat de input structureler mag worden opgehaald. Hier hoort volgens het panel bijvoorbeeld een periodieke, formele validering van de beoogde leerresultaten bij, en een bredere dekking van het totale werkveld door meer samenwerking met de gezondheidszorg, waar veel studenten stagelopen en na hun afstuderen gaan werken. Ook kan de opleiding volgens het panel actiever deelnemen aan het Landelijk overleg opleidingen theologie om bijvoorbeeld te benchmarken wat betreft de opzet van de scriptie (zie Standaard 2). Op dit moment is deelname aan het landelijk overleg beperkt tot het ontvangen van de berichtgeving vanuit dit overleg.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding een helder beroepsbeeld heeft neergezet, dat aansluit op de verwachtingen van het werkveld en goed past bij de praktijkgerichte oriëntatie op bachelorniveau. De insteek om zich te richten op zowel de religieuze als de maatschappelijke context is waardevol voor het werkveld. De beoogde leerresultaten weerspiegelen het hbo-bachelorniveau door de verbinding met de Dublin descriptor en zijn zorgvuldig en in samenspraak met het regionale werkveld geformuleerd. De opleiding heeft een sterke externe oriëntatie, en een mooie ambitie om breed gesprekspartner te zijn binnen de Nederlandse maatschappij als het gaat om de islam in Nederland. De vele werkveldcontacten, en de contacten met andere instellingen in het hoger onderwijs zijn te prijzen, en kunnen nog strategischer en formeler worden benut. Voorbeelden zijn een betere zichtbaarheid in het veld door bijvoorbeeld het organiseren van meer symposia, een periodieke validering van de beoogde leerresultaten en het dekken van het brede werkveld door meer samen te gaan werken met de gezondheidszorg.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Programma; oriëntatie

Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

Beroepsvaardigheden

De opleiding heeft praktische beroepsvaardigheden hoog in het vaandel staan. Dat blijkt voor de opleiding

bijvoorbeeld uit de aandacht voor fiqh¹ en recitatie², die voor de uitoefening van een beroep als islamitisch theoloog -zowel binnen als buiten de moskee- van wezenlijk belang zijn. Daarnaast besteedt de opleiding veel aandacht aan sociale, reflectieve en communicatieve competenties die ervoor moeten zorgen dat studenten proactief leren te zijn naar verschillende doelgroepen toe en een maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef ontwikkelen. Voorbeelden van modules waarin aan beroepsvaardigheden en maatschappelijk besef wordt gewerkt zijn Islam en burgerschap, Fiqh in familiezaken, Sociale en communicatievaardigheden en Gesprekstraining. De opleiding spant zich verder in om studenten zich te laten oriënteren op de praktijk door het uitnodigen van gastsprekers en door bezoeken te brengen aan bijvoorbeeld gevangenissen, ziekenhuizen en de Tweede Kamer. Studenten vinden dit waardevol, en pleiten voor meer gastcolleges en bezoeken aan het werkveld. Studenten en alumni vinden dat ze goed worden toegerust om in een diversiteit aan contexten te kunnen omgaan met verschillende doelgroepen en de belangrijkste islamitische beroepsvaardigheden bezitten.

Het panel is positief over de beroepsvaardigheden die studenten leren tijdens de opleiding, waarbij zowel theologische vaardigheden als meer persoonlijke vaardigheden goed aan bod komen. Het panel geeft de opleiding mee om te bekijken of er meer gastsprekers en werkveldbezoeken opgenomen kunnen worden in het programma om aan de wensen van studenten tegemoet te komen.

Stages

Een ander belangrijk onderdeel van de beroepsoriëntatie en praktische ontwikkeling van studenten gebeurt in de stages. Voor elke stage is er een uitgebreide handleiding, waarin formats en richtlijnen worden gegeven voor de student en de begeleiders. De student maakt voor een stage eerst een plan van aanpak, houdt vervolgens een urenregistratie en logboek bij, en legt de eigen ontwikkeling vast in een portfolio. In het tweede studiejaar lopen studenten een Verkennende stage (5 EC, leerresultaten 3 en 6) bij een moskee of andere religieuze instelling, die bij voorkeur niet dicht bij de eigen culturele achtergrond ligt voor de student. De opleiding heeft contacten met moskeeën voor stages en de stagecoördinator kan studenten helpen bij het maken van een goede keuze of het vinden van een stageplek. In het derde studiejaar lopen studenten een eerste Grote stage (10 EC, 3 leerresultaten naar keuze) buiten een moskee, bijvoorbeeld op een school of in de gezondheidszorg. In het afstudeerjaar lopen studenten de tweede Grote stage van 20 EC, in een moskee. De leerresultaten voor deze laatste stage zijn afhankelijk van of de student zich richt op een rol als imam of theoloog.

Het panel is positief over de inrichting en meerwaarde van het stageprogramma, waarin studenten volgens eigen zeggen waardevolle praktijkervaringen opdoen. De stages hebben volgens het panel een goede opbouw waarbij religieuze omgevingen worden afgewisseld met een niet-religieuze organisatie. Ook vindt het panel de stagehandleidingen duidelijk.

Onderzoek

In het curriculum wordt ruime aandacht besteed aan onderzoeksvaardigheden. Het verzamelen van informatie, analyseren, communiceren en presenteren van informatie zijn expliciet zichtbaar in de leerresultaten en de opleidingsinhoud. In de modules Methoden en Technieken I en II leren studenten onderzoeksmethoden te hanteren voor kwantitatief, kwalitatief en 'mixed methods' onderzoek. Het panel concludeert dat de aangeboden onderzoeksvaardigheden ruim volstaan voor een hbo-bacheloropleiding en dat studenten tevreden zijn over de recente splitsing van de module Methoden en Technieken in twee aparte modules: het geeft ze meer tijd en rust in het eigen maken van onderzoeksvaardigheden.

¹ Ook wel plichtenleer. Dit wordt binnen de islam gezien als de jurisprudentie van de sharia. Letterlijk betekent dit het goede inzicht in iets hebben, het weten en begrijpen wat iets betekent.

² Mondelinge voordracht van Koranteksten.

Wat betreft de opzet van de bachelorscriptie, adviseert het panel om wat betreft onderzoeksmethodiek de eisen bij te stellen, waardoor deze beter gaan aansluiten bij de rest van de opleiding. Bij de bachelorscriptie worden studenten door de opleiding gestuurd richting een hoog niveau van onderzoeksmethodiek, waarbij bijvoorbeeld relatief veel respondenten en complexe onderzoeksmethodieken gevraagd worden. Het panel ziet dat de aandacht voor methodologie ten koste gaat van waardevolle sociaalwetenschappelijke diepgang, die in de rest van de opleiding juist wel sterk aanwezig is. Een kleinschalig kwalitatief sociaalwetenschappelijk onderzoek of een literatuurstudie naar bronteksten is in de ogen van het panel ook passend en praktijkrelevant. Het panel kan zich voorstellen dat het Islaminstituut (zie onder), een (eigen) lector en/of een benchmark met andere theologie-opleidingen op hbo-bachelorniveau kunnen ondersteunen in dit verbeteringsproces.

In januari 2024 is binnen de IUASR een onderzoeksinstituut opgericht: het Islaminstituut. Vanuit dit instituut wil de IUASR graag hét kennisinstituut voor de islam in Nederland worden waar vragen vanuit de samenleving onderzoeksmatig worden opgepakt. Het Islaminstituut staat nog in de kinderschoenen: er wordt momenteel gewerkt aan financiering van mogelijke onderzoeksprojecten en verkend in hoeverre docenten kunnen promoveren of afstudeerthema's gebundeld kunnen worden. Het panel vindt dit mooie ambities en moedigt de instelling aan om hier op de ingeslagen weg mee verder te gaan en het instituut strategisch te benutten voor het uitdragen van kennis. Hierbij oppert het panel om te overwegen een eigen lector of lectoraat (binnen het Islaminstituut) te installeren zoals dat past bij een university of applied sciences.

Overwegingen

Het panel ziet een opleiding die zich identificeert met de praktijkgerichte oriëntatie zoals die past binnen het hbo. In die beroepsgerichtheid waarbij beroepsvaardigheden een belangrijke rol spelen zit volgens de opleiding de meerwaarde voor het werkveld, en zo ziet het panel dat ook. Ook vinden studenten dat zij goed worden toegerust als het om beroepsvaardigheden gaat: zowel via de verschillende modules als tijdens de drie goed vormgegeven stages. Ook aan onderzoeksvaardigheden besteedt de opleiding veel aandacht, en bij het afstuderen ziet het panel dat de opleiding hierbij hoge standaarden hanteert op het gebied van methodologie. De eisen voor onderzoeksmethodologie bij het afstuderen mogen wat betreft het panel nog meer in balans komen met sociaalwetenschappelijke diepgang en praktijkgerichtheid van de rest van de opleiding. Wat betreft het samenkomen van onderzoek, onderwijs en praktijk, is de IUASR volop in ontwikkeling, onder andere via het recent opgerichte instellingsbrede Islaminstituut.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Programma; inhoud

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Inhoud programma

De acht beoogde leerresultaten zijn uitgewerkt in leerdoelen per module, die in de studiegids worden gecommuniceerd. Hierbij wordt ook aangegeven op welk niveau (1, 2 of 3) de module wordt verzorgd. Het curriculum is opgebouwd uit zes inhoudelijke clusters. Binnen elk cluster vormt zich een inhoudelijke leerlijn met diverse op elkaar aansluitende of voortbouwende modules.

1. Arabisch en Taalstudies.
2. Schriftstudies.
3. Sociale Wetenschappen en Onderzoek.
4. Fiqh en Toegepaste Theologie.
5. Kalam, Filosofie en Vergelijkende Religie.
6. Islam en Wereldgeschiedenis.

In het eerste studiejaar (zie Bijlage 2 voor het curriculumoverzicht) ligt er een nadruk op cluster 1, zodat studenten een goede basis in de Arabische taal ontwikkelen om bronteksten te kunnen lezen en interpreteren. Ook worden er inleidende modules gegeven over onder andere de geschiedenis van de islam, geloofsleer en fiqh. Het tweede studiejaar bouwt voort op een aantal eerstejaarsmodules wat betreft de Arabische taal en fiqh. Andere modules zijn Koran-recitatie & Tadjwied³, Sociale en communicatieve vaardigheden en Godsdienstfilosofie. In het tweede studiejaar lopen studenten de eerste stage. In het derde studiejaar bouwen de modules Koran-recitatie & Tadjwied en Fiqh verder op, en volgen studenten onder andere de modules Psychologie, Pedagogiek en Gesprekstraining. Het werken aan de academische vaardigheden wordt ter voorbereiding op het afstuderen opgevoerd met twee modules Methoden en Technieken. Studenten sluiten het derde studiejaar af met de eerste Grote stage. Het vierde studiejaar staat voornamelijk in het teken van een het schrijven van de bachelorscriptie en de tweede Grote stage. Ook kunnen studenten voor in totaal 20 EC keuzemodules volgen in het vierde studiejaar (zie later bij deze Standaard).

Het panel concludeert dat de opleiding helder is gestructureerd op basis van de zes thema's, en logisch opbouwt in niveau. Studenten zijn tevreden over de samenhang tussen de modules, en de wijze waarop modules binnen elk cluster op elkaar voortbouwen. Het panel is positief over de goede balans in het curriculum tussen theologische theorie, aandacht voor de Arabische taal en sociaalwetenschappelijke vaardigheden. Ook waardeert het panel de aandacht voor actuele interpretaties van de koran en de ruimte voor kritische meningsvorming. Studenten geven aan dat hier goede gesprekken over worden gevoerd, waarbij de diversiteit aan meningen en interpretaties worden gestimuleerd door docenten. Zo goed als alle studenten volgen minimaal één van beide keuzemodules Ethiek in de islam en ook in de module Godsdienstfilosofie zit ethiek verwerkt. Daarin worden thema's behandeld zoals bio-ethiek, klimaatethiek, lived religion, gender en mensenrechten. Omdat ethiek volgens het panel een wezenlijk onderdeel vormt voor de moslimtheoloog en hier gegarandeerd veel aandacht naar zou moeten uitgaan, adviseert het panel om de beide keuzemodules (Ethiek in de islam I en II) verplicht te stellen voor studenten, zodat het niet kan gebeuren dat een student deze inhoud mist. De gebruikte literatuur in de vakken is relevant en van voldoende niveau. Wel zou de opleiding volgens het panel baat hebben bij verdere verbreding van de diversiteit van wetenschappelijke bronnen.

Keuzemogelijkheden

Binnen het Oriëntatiepakket (20 EC) in het vierde studiejaar kunnen studenten keuzemodules volgen. De IUASR biedt hiertoe een keuze uit zes pakketten, elk bestaande uit twee modules van 5 EC. De keuzeruimte kan ook worden ingevuld bij een andere instelling, waarbij de IUASR goedkeuring moet geven om te borgen dat de modules binnen het profiel van de opleiding passen. Het panel is positief over de mogelijkheid om keuzemodules te volgen binnen en buiten de IUASR. Er zijn geen afstudeerrichtingen, maar studenten geven aan dat de meeste studenten zich in de loop van de opleiding toeleggen op een bepaalde theologische rol in een bepaalde sector, zoals imam of juist een rol als geestelijk ondersteuner in de gezondheidszorg.

³ Regels voor de juiste uitspraak van de letters en het toepassen van de verschillende recitatiemethoden.

Taal

Het onderwijs wordt in de Nederlandse taal aangeboden. Studenten geven ook aan dat hun Nederlandse taalvaardigheden in bepaalde contexten, zoals een moskee, behulpzaam zijn om jongere doelgroepen aan te spreken die het Arabisch -dat vaker door oudere generaties binnen de moskee wordt gesproken- niet goed beheersen. De opleiding heeft de aandacht voor Nederlandse taalvaardigheden sinds enkele jaren versterkt, zo hoort het panel van docenten en studenten. Vanaf het eerste studiejaar schrijven studenten verslagen en krijgen ze feedback op hun Nederlands. Het panel ziet -met name in de wat oudere bachelorscripties- dat dit inderdaad nodig was. De extra aandacht voor de Nederlandse taal heeft volgens het panel eerste vruchten afgeworpen in de meest recente scripties en het panel moedigt de opleiding aan om op de ingeslagen weg verder te gaan (zie Standaard 10 voor een aanbeveling op dit punt). Studenten ontwikkelen tijdens de opleiding ook Arabische taalvaardigheden. Het startniveau voor Arabisch verschilt per student, en studenten geven aan dat zij een passende begeleiding ervaren die alle studenten naar het benodigde niveau helpt. Het doel is hierbij dat studenten Arabische bronteksten kunnen lezen en begrijpen.

Het panel concludeert dat de opleiding een goed taalbeleid voert door de focus op de Nederlandse taal en tegelijkertijd voldoende aandacht voor het beroepsmatig noodzakelijke Arabisch. Door de diversiteit aan talen en culturen waar studenten dagelijks mee te maken hebben, is er tevens sprake van een organisch en altijd aanwezige internationale oriëntatie en reflectie. Studenten geven bij het panel aan dat zij veel leren van de gesprekken met medestudenten en docenten over diverse culturele perspectieven en taalinterpretaties.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de opleiding een gedegen en voldoende actueel opleidingscurriculum heeft, dat studenten in staat stelt om de beoogde leerresultaten te behalen. De beoogde leerresultaten zijn uitgewerkt in heldere leerdoelen per module en het curriculum is opgezet aan de hand van zes inhoudelijke clusters. De aangeboden literatuur is passend en op bachelorniveau. Het panel waardeert de balans tussen theologische theorie, aandacht voor de Nederlandse en Arabische taal en sociaalwetenschappelijke vaardigheden. Ook is het panel positief over de mogelijkheid om zowel binnen als buiten de instelling keuzemodules te volgen. Het panel adviseert de opleiding om de modules Ethiek in de islam I en II verplicht te stellen voor alle studenten. De recent versterkte aandacht voor Nederlandse taalvaardigheden vindt het panel positief, en ook voor Arabische taalvaardigheden, die beroepsmatig noodzakelijk zijn, heeft de opleiding voldoende aandacht.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Programma; leeromgeving

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Opbouw curriculum

Het curriculum is opgebouwd uit vier onderwijsblokken per studiejaar van elk acht weken, waarin diverse modules worden verzorgd. De inhoudelijke clusters (zie Standaard 3) borgen de samenhang van het curriculum op inhoudelijk vlak. Voor de niveau-opbouw zijn er drie leerlijnen, die elk logisch opbouwen in niveau:

1. Theologische kennistradities.

2. Academische en sociale vaardigheden.
3. Integratieve persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid.

Studenten geven aan dat het curriculum samenhangend is: zij vinden dat de modules elkaar logisch opvolgen en elkaar goed aanvullen. Ook in de gesprekken met docenten hoort het panel dat docenten structureel met elkaar overleggen om de modules op elkaar aan te laten sluiten: zowel qua opbouw in niveau als wat betreft horizontale samenhang. Het panel concludeert op basis hiervan dat de samenhang van het curriculum versterkt is sinds de vorige visitatie en op orde is.

Studeerbaarheid

De opleiding duurt vier jaar en beslaat 240 EC, waarbij ieder studiejaar voor 60 EC staat. Studenten ervaren de opleiding als studeerbaar, zo blijkt voor het panel uit de gesprekken op de visitatiedag en het studentenhoofdstuk. Er is een minderheid die relatief lang over de studie doet, maar de meerderheid studeert binnen vijf jaar af. De opleiding besteedt op goede wijze aandacht aan studenten die er langer over doen, en probeert actief om studenten al in het eerste studiejaar te wijzen op hun voortgang. Ook springt de opleiding actief in op verbetermogelijkheden wat betreft studeerbaarheid als studenten dat aangeven. De module Methoden en Technieken vonden studenten bijvoorbeeld lastig, en daarop heeft de opleiding de module in tweeën gesplitst en zijn er meer werkcolleges toegevoegd. Studenten geven bij het panel aan dat de modules nu goed studeerbaar zijn.

Onderwijsvisie

De IUASR ziet het opleiden van professionals die de verbinding kunnen leggen tussen islamitische theologie en maatschappelijke thema's in Nederland als een kernopdracht van de IUASR. Dit betekent voor het onderwijs binnen de IUASR het volgende:

- De IUASR is een onderwijsorganisatie voor levenslang lerende studenten en onderzoek.
- De IUASR stelt zich open voor samenwerking met andere Nederlandse hogescholen en universiteiten.
- De IUASR staat eveneens open voor geheel nieuwe mogelijkheden tot samenwerking binnen de Nederlandse samenleving.

Voor de bacheloropleiding Islamitische Theologie is deze onderwijsvisie vertaald in de volgende doelstelling: studenten ontwikkelen zich tot professionals met grondige kennis, inzicht, vaardigheden en oordeelsvorming binnen het veld van Islamitische theologie in relatie tot de Nederlandse samenleving. Om die kennis, inzicht, vaardigheden en oordeelsvorming te realiseren, zijn er leerdoelen opgesteld en worden onderwijs en toetsing afgestemd op die leerdoelen.

Het panel ziet dat de opleiding haar onderwijs volgens de onderwijsvisie van de IUASR heeft vormgegeven door de verbinding die er in het curriculum is tussen theologische kennis en maatschappelijke thema's. Het panel is positief over het feit dat de leerdoelen richtinggevend zijn voor de keuze van onderwijs- en toetsvormen.

Vormgeving van het onderwijs

Het onderwijs wordt verzorgd in relatief kleine groepen van 20-25 studenten, waarbij diverse werkvormen worden ingezet die passend zijn voor de betreffende leerdoelen. De werkvormen verschuiven hierbij steeds meer van vormen zoals hoorcolleges, naar interactieve werkcolleges, presentaties van studenten, projectonderwijs en rollenspellen. Studenten zijn positief over deze verschuiving en waarderen het interactieve karakter van de lessen waarin eigen vragen, discussie en reflectie veel ruimte krijgen. Het panel is van mening dat de vormgeving van het programma aanzet tot studeren en studenten de mogelijkheid biedt om de beoogde leerresultaten te behalen. Het onderwijs binnen de opleiding sluit aan op

de onderwijsvisie van de IUASR. De opleiding zet een ruime diversiteit aan werkvormen in die interactief en stimulerend zijn voor studenten. Het panel is onder de indruk van de zelfbewustheid en het initiatief dat studenten tonen: zij maken -soms gevoelige- thema's bespreekbaar en voelen zich daarin goed ondersteund door docenten.

Overwegingen

De opleiding hanteert de onderwijsvisie van de instelling, die zich vooral richt op het levenslang leren op het snijvlak van de islamitische theologie en maatschappelijke vraagstukken in Nederland. Studenten ervaren een acceptabele studiebelasting en als er op dit gebied problemen zijn dan lost de opleiding die goed op. Het panel ziet een stimulerende leeromgeving waarin studenten in interactieve werkvormen zelf aan het denken en werken worden gezet door docenten, waardoor zij zich goed kunnen ontwikkelen richting de beoogde leerresultaten. Er is volgens het panel sprake van een hechte, enthousiaste en open leergemeenschap, waarin de regie en ontwikkeling van studenten centraal staat.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 4 voldoet.

Standaard 5. Instroom

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Toelating en instroom

Aspirant-studenten kunnen volgens de wettelijke vereisten worden toegelaten tot de opleiding met een mbo-diploma op niveau 4, een havodiploma of een vwo-diploma. Buitenlandse studenten dienen naast een gevalideerd vergelijkbaar diploma de Nederlandse taal te beheersen op NT2-niveau, een verblijfsvergunning te bezitten en aan te kunnen tonen dat zij voldoende financiële middelen hebben om de opleiding te bekostigen. Studenten van 21 jaar of ouder die niet aan de vooropleidingseisen voldoen, kunnen een colloquium doctum-examen afleggen voor toelating. Het panel vindt de toelatingseisen realistisch met het oog op de beoogde leerresultaten.

De opleiding heeft een instroom van gemiddeld zo'n 35 studenten per studiejaar. De meeste studenten hebben de Nederlandse nationaliteit, maar er zijn ook enkele studenten met een andere nationaliteit, bijvoorbeeld Vlaamse studenten. De diversiteit aan culturele achtergronden en stromingen binnen de Islam onder studenten is groot volgens het panel, wat bijdraagt aan een rijke leeromgeving. Het gaat bijvoorbeeld om studenten met ouders (en daarmee een culturele opvoeding) vanuit verschillende herkomstlanden, en zowel sjiitische als soennitische moslims. Van oudsher trekt de opleiding een deel wat oudere studenten, die al werkervaring hebben. Momenteel ziet de opleiding dat de studentenpopulatie verjongt, hoewel nog steeds een groot deel van de studenten niet direct van het voortgezet onderwijs komt.

Studenten die interesse hebben in de opleiding krijgen volgens het panel ruime mogelijkheden om zich te oriënteren via onder andere de website, voorlichtingsbrochures, studiegids, advies van docenten en studieadviseurs, en open dagen. Studenten geven aan dat hun oriëntatie op de opleiding goed is verlopen en dat zij alle informatie hebben gekregen die zij nodig hadden om een goede keuze te maken. Studenten geven verder aan dat zij in het proces van studiekeuze zowel de specifieke inhoud als de prettige sfeer op de IUASR hebben meegewogen. Studenten ervaren een goede aansluiting van hun vooropleiding op hun studie, zowel vanuit het voortgezet onderwijs als vanuit een andere bacheloropleiding. De opleiding geeft aan het einde

van het eerste studiejaar een niet-bindend negatief studieadvies als de student minder dan 40 EC heeft behaald, en een bindend negatief studieadvies als de student binnen twee jaar het eerste studiejaar niet heeft afgerond. De uitval betreft zo'n 20-30 procent van de studenten, waarbij de meeste studenten in het eerste studiejaar uitvallen. De reden voor uitval is meestal onderschatting van de tijdsinvestering. Het panel ziet dat de opleiding goede inspanningen verricht in de voorlichting en studiebegeleiding om realistische verwachtingen te scheppen over de studiebelasting, en geeft de opleiding mee om dit actief te blijven doen.

Overwegingen

De opleiding hanteert realistische toelatingseisen met het oog op de leerresultaten. Het panel vindt dat de opleiding een mooi aantal studenten trekt, met een rijke diversiteit aan achtergronden. Studenten ervaren dat de opleiding goed aansluit op hun vooropleiding. Aspirant-studenten kunnen gebruik maken van diverse informatiemogelijkheden over de studie, zoals de website, voorlichtingsbrochures, de studiegids, advies van docenten en studieadviseurs, en open dagen. De uitval in het eerste studiejaar van 20-30 procent komt voornamelijk voort uit onderschatting van de opleiding. De opleiding levert goede inspanningen om uitval zoveel mogelijk te voorkomen door (aspirant) actief te informeren over de studiebelasting.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 5 voldoet.

Standaard 6. Personeel

Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Personeelsbeleid

Bij het aannemen van nieuwe docenten let de IUASR op didactische bekwaamheid, geschiktheid voor taken gerelateerd aan de theologie en expertise binnen het benodigde vakgebied. Eenmaal in dienst, dan doorlopen docenten een loopbaan- en functioneringscyclus, die door de afdeling Personeel & Organisatie wordt gefaciliteerd. In het kader van deze cyclus vindt er jaarlijks een gesprek tussen de docent en de leidinggevende plaats, waarin de docent wordt beoordeeld en wensen en behoeften voor ontwikkeling vanuit de docent worden besproken om tot nieuwe werkafspraken te komen. Docenten geven bij het panel aan dat zij gefaciliteerd worden om zich te ontwikkelen in trainingen en promotietrajecten (zie onder), en dat zij de ruimte krijgen om hun eigen expertise te benutten voor (de ontwikkeling van) de opleiding. Er is een prettig contact en goede afstemming tussen management en docenten, zo vertellen de docenten. Het panel concludeert dat de IUASR en de opleiding een adequaat personeelsbeleid voeren, dat door het docententeam als prettig en geschikt wordt ervaren.

Docententeam

Het docententeam bestaat uit twintig docenten en twee student-assistenten, die samen zo'n negen fte vervullen. Zeven docenten werken fulltime, de andere docenten werken parttime voor de opleiding. Het team voelt zich goed gefaciliteerd bij hun werk door een heldere vergaderstructuur en korte lijnen voor overleg met elkaar, de opleidingsmanager en de instituutdirectie. De student-docent ratio is goed op orde: 1:14, en studenten ervaren dat docenten goed toegankelijk en beschikbaar zijn voor vragen binnen en buiten de lessen. Het panel stelt hiermee vast dat de omvang van het docententeam toereikend is.

De IUASR heeft de afgelopen jaren stevig ingezet op didactische docentprofessionalisering via training door de Academie voor werkend leren in Hilversum. Van de twintig docenten hebben inmiddels dertien docenten

een Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO), en zijn er drie docenten die rond de tijd van de visitatie starten met de BKO-training. Zes docenten met een BKO bezitten tevens een Basis Kwalificatie Examinering (BKE). Een volgende stap is volgens de opleiding om bepaalde docenten een Senior Kwalificatie Examinering (SKE) te laten behalen. Alle docenten hebben interne didactische training gevolgd. Ook worden er vier keer per jaar studiedagen georganiseerd voor het docententeam, waar specifieke inhoudelijke of didactische thema's zoals 'manpower' of 'Growth of university' worden besproken. Hierbij worden regelmatig externe sprekers uitgenodigd, zoals een godsdienstfilosoof of een vergelijkend theoloog. Van de docenten hebben er 18 een mastertitel, waarvan er twee gepromoveerd zijn en er vijf aan het promoveren zijn. De IUASR biedt docenten die willen promoveren die mogelijkheid waarbij het panel ziet dat docenten hier nog meer tijd en faciliteiten voor zouden kunnen krijgen. Doordat de meeste docenten zelf een theologische functie in de praktijk hebben naast hun werk als docent, zoals imam of geestelijk verzorger, kunnen docenten veel actuele praktijkkennis meenemen naar de opleiding. Ook de opleidingsmanager werkt parttime als imam. Studenten zijn uitermate positief over de kennis en ervaring van docenten, zo hoort het panel in de gesprekken op de visitatiedag en is te zien in de studentenevaluaties.

Het panel spreekt van een academisch divers en betrokken team, dat vanuit een maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef werkt. Docenten werken veel samen, zijn zorgvuldig in hun afwegingen en zijn gemotiveerd om studenten zich te laten ontwikkelen volgens hun eigen, persoonlijke ambities. Het team wordt hierbij goed ondersteund en gefaciliteerd door het management en het personeelsbeleid. De mastergraad binnen het team is goed op orde, en het panel vindt het positief dat er een aantal docenten gepromoveerd zijn of hiermee bezig zijn. Er zijn grote stappen gezet in de didactische professionalisering, en het panel moedigt de opleiding aan om deze voort te zetten zodat deze richting de actuele norm voor een university of applied sciences gaan wat betreft BKE en SKE. Op dit moment is het beleid van de IUASR dat alle docenten een BKO bezitten en een groot deel van de docenten een BKE, wat volgens het panel adequate streefdoelen zijn.

Overwegingen

Het panel heeft kennisgemaakt met een betrokken en gemotiveerd docententeam, dat vanuit hoge kwaliteitsnormen en een sterk maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef werkt. Het team is inhoudelijk deskundig, didactisch geschoold en academisch divers, waarbij er de afgelopen jaren grote stappen zijn gezet in de didactische professionalisering van docenten via interne didactische trainingen en door een externe partij georganiseerde BKO- en BKE-trainingen. Het percentage mastergeschoolde docenten is hoog, en er zijn een aantal docenten gepromoveerd of hiermee bezig. Docenten hebben voldoende tijd om hun werkzaamheden uit te voeren en de student-docent ratio is netjes met 1:14. Studenten zijn tevreden over de docenten, zowel wat betreft hun kennis en kunde, als wat betreft hun toegankelijkheid en beschikbaarheid.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 6 voldoet.

Standaard 7. Voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding is gehuisvest in een eigen gebouw in Rotterdam, dat het panel op de visitatiedag bezocht heeft. Er zijn in dit gebouw voldoende studie- en werkplekken, collegezalen met audiovisuele apparatuur, klaslokalen, een bibliotheek, een SPSS-onderzoeksruiimte, computerruimtes, grote zaal voor evenementen, een cafetaria, gastenkamers en een geluidsstudio. Studenten zijn tevreden over het gebouw, de bibliotheek

en het aantal ruimtes om te studeren, zo blijkt uit recente studentenevaluaties. Het panel concludeert dat de instelling beschikt over een eigen gebouw, waarin ruim voldoende onderwijsfaciliteiten aanwezig zijn om het programma te realiseren.

Overwegingen

Het panel vindt dat de opleiding beschikt over huisvesting en materiële voorzieningen die toereikend zijn voor de realisatie van het programma.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 7 voldoet.

Standaard 8. Begeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studiebegeleiding

Studenten krijgen naast de inhoudelijke begeleiding van docenten (zie Standaard 4 en 6), begeleiding wat betreft hun studievoortgang en studieloopbaan van de studieadviseur. Hierbij streeft de opleiding naar integratieve persoonlijke ontwikkeling van studenten. De studieadviseur vervult de rol van studieloopbaanbegeleider en is aanspreekpunt voor studenten op onder andere het terrein van keuzes in het programma, studieplanning, studievoortgang en studeren met een functiebeperking, maar ook loopbaan en vervolgopleidingen. In het geval van een functiebeperking zijn er formele regelingen die zijn vastgelegd in het Onderwijs- en Examenreglement (OER). De studieadviseur volgt de studievoortgang van alle studenten en bespreekt deze als dat nodig is met de student. Op grond van informatie uit gesprekken met studenten kan de studieadviseur knelpunten in het onderwijsprogramma signaleren en deze aan de orde stellen bij de opleidingsmanager. Verder verzorgt de studieadviseur mentorlessen, waarin onder andere studievaardigheden worden getraind en er over de studievoortgang wordt gesproken. Deze lessen vinden de eerste twee jaar elke twee weken plaats en worden als voorwaarde gesteld voor deelname aan tentamens binnen het blok. Er is ook een vertrouwenspersoon beschikbaar voor studenten. Studenten zijn tevreden over de studiebegeleiding die zij krijgen: zij ervaren een persoonlijke benadering en vinden dat ze goed terecht kunnen bij de studieadviseur en docenten als het gaat om persoonlijke vragen over de studie. Voor alle studenten van de IUASR is er een studentenvereniging waarbinnen sociaal-culturele activiteiten worden georganiseerd. Daarnaast heeft de studentenvereniging tot doel om contacten te onderhouden met studenten bij andere university's of applied sciences en universiteiten in Nederland. Het panel concludeert dat studenten zowel door docenten, als de studieadviseur goed worden begeleid binnen een persoonlijke en kleinschalige sfeer. De begeleiding sluit aan bij de behoeften van studenten en stimuleert de studievoortgang van studenten.

Stagebegeleiding

De stage start met een oriëntatiegesprek tussen de stagecoördinator vanuit de IUASR, de stageplek en de student. Daarna dient de stagecoördinator het plan van aanpak voor de stage goed te keuren, en wordt er een stagedocent aan de student toegewezen. Tijdens de stages worden studenten begeleid door de stagedocent en een werkbegeleider op de stageplek. De werkbegeleider faciliteert de student op de stageplek en geeft de student feedback. Voor elke stage is er met de student en beide begeleiders een startgesprek, een tussenevaluatie en een beoordelingsgesprek. Bij het beoordelingsgesprek sluit ook de stagecoördinator aan (zie Standaard 10). Daarnaast zijn er verplichte stage-terugkomdagen op de IUASR,

waarin besproken wordt hoe de stages verlopen, studenten ervaringen en uitdagingen uitwisselen en adviezen kunnen worden gevraagd aan de docentbegeleider. Studenten voelen zich goed begeleid tijdens hun stage, en ook vertegenwoordigers vanuit het werkveld waarmee het panel sprak zijn tevreden over de inrichting van, en de communicatie vanuit de opleiding over, de stageprocessen. Het panel concludeert dat de stageprocessen goed zijn ingericht en dat de kwaliteit van de stagebegeleiding goed is.

Afstudeerbegeleiding

Studenten sluiten hun opleiding af met een bachelorscriptie, waarbij zij een onderzoek uitvoeren over een maatschappelijk relevant thema. Op basis van het onderwerp, krijgt de student een docentbegeleider toegewezen. Het onderwerp, de onderzoeksvraag en de onderzoeksopzet dienen allereerst goedgekeurd te worden door de begeleider, waarna de student verder kan met het onderzoek. De student kan elk hoofdstuk inleveren bij de begeleider voor feedback, en kan ook extra feedback vragen aan andere docenten, bijvoorbeeld omdat deze docenten specifieke methodologische of inhoudelijke kennis hebben. Daarnaast krijgen studenten scriptieclasses aangeboden waarin zij groepsgewijs ideeën uitwisselen en begeleid worden. Het panel stelt vast dat studenten uitgebreide mogelijkheden voor begeleiding krijgen bij de bachelorscriptie, en dat studenten hier tevreden over zijn. Wel zouden sommige studenten vaker feedback willen ontvangen. Het panel geeft het advies mee om de mogelijkheden voor meer peer-feedback te onderzoeken. Zie Standaard 2 voor een aanbeveling over de opzet van de scriptie van het panel.

Informatievoorziening

Studenten worden over de opzet van hun studie geïnformeerd via de Studiegids, waarin alle modules zijn beschreven, en het OER, waarin alle regelingen rondom de studie vermeld staan. Daarnaast wordt informatie verspreid via de digitale leeromgeving. Verder kunnen studenten bij de studieadviseur en docenten terecht met vragen, zowel fysiek als digitaal. Resultaten van toetsen worden aan studenten gecommuniceerd via een digitaal registratiesysteem. Studenten zijn tevreden over de informatievoorziening vanuit de opleiding, en geven aan dat met name de studiegids en docenten hen heldere informatie geven. Het panel stelt vast dat de informatievoorziening adequaat is.

Overwegingen

Het panel concludeert dat studenten in een kleinschalige en persoonlijke sfeer begeleid worden, en dat deze begeleiding voldoet aan de verwachtingen van studenten en de studievoortgang en het ontwikkelingsproces van studenten stimuleert. Studenten zouden graag nog vaker feedback ontvangen, en het panel geeft de suggestie mee om dat via peerfeedback in kleine groepen studenten te organiseren. De informatievoorziening naar studenten toe is op orde. Ook de stagebegeleiding is goed ingeregeld, waarbij er regelmatige contacten zijn tussen opleiding, student en praktijk. De scriptiebegeleiding is van voldoende kwaliteit.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 8 voldoet.

Standaard 9. Kwaliteitszorg

De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

Systeem van kwaliteitszorg

Het systeem van kwaliteitszorg van de IUASR staat uitgewerkt in het Handboek kwaliteitszorg IUASR. Een belangrijk uitgangspunt in het beleid is dat een kwaliteitscultuur geen abstract begrip is en dat de motor voor verbetering wordt aangedreven door individuen zoals docenten, studenten, ondersteunend personeel, directie en leden van diverse commissies. Het kwaliteitsbeleid omvat vier kwaliteitscycli:

- Onderwijscyclus: deze cyclus omvat zowel interne als externe evaluaties van het onderwijs.
- Onderzoekscyclus: hierin worden zowel interne als externe evaluaties van het onderzoek uitgevoerd.
- Personeelscyclus: deze cyclus richt zich op interne evaluaties door het personeel zelf.
- Beleidscyclus: hierin vinden interne en externe evaluaties van het beleid plaats.

Er zijn heldere instellingsdoelen, die aan het panel zijn toegelicht tijdens de visitatie. Het gaat bijvoorbeeld om doelen op het gebied van public relations, het ontwikkelen van nieuw opleidingsaanbod en docentprofessionalisering. De IUASR is een kleine instelling waar afstemming tussen de instellingsdirectie en de opleidingsmanager van Islamitische theologie regelmatig plaatsvindt, en deze doelstellingen gezamenlijk worden opgepakt door de instelling en de opleiding.

Periodieke evaluaties

De opleiding voert volgens de hierboven beschreven cycli periodieke evaluaties uit onder stakeholders. Voor beleid en personeel, worden vooral de NVAO-visitaties en de spiegeling aan het werkveld via onder andere de werkveldadviescommissie benut, maar ook de vele informele contacten die de instelling met het werkveld en in het hoger onderwijs heeft. Daarnaast bezoeken docenten elkaars lessen om onderling feedback te geven. Voor onderwijs betreffen de periodieke evaluaties schriftelijke module-evaluaties, ingeplande feedbackgesprekken met studenten en een jaarlijks studenttevredenheidsonderzoek. Studenten geven aan dat zij feedback goed kwijt kunnen bij de opleiding, en ook terug horen wat er met hun feedback gebeurt. Via de medezeggenschapsraad hebben studenten en docenten inspraak op belangrijke beleidspunten. Ook is er een instellingsbrede opleidingscommissie, die voor de helft uit studenten en voor de helft uit docenten bestaat, die gevraagde en ongevraagde adviezen aan de opleidingsmanager geeft. Studenten uit de opleidingscommissie vanuit de bachelor Islamitische theologie geven aan dat zij hun opmerkingen goed kunnen aangeven binnen de commissie, dat er een constructief gesprek met docenten en management is over verbetermogelijkheden en dat verbeterpunten goed worden opgepakt. Een voorbeeld is de module Methoden en Technieken, die op advies van de opleidingscommissie is opgesplitst (zie Standaard 4). De opleidingscommissie komt vier keer per jaar bij elkaar, en er zijn minimaal jaarlijks formele gesprekken tussen de opleidingscommissie en het management. Het panel ziet dat de leden op uitnodiging worden toegevoegd, en adviseert om hier de landelijk geprefereerde methode voor te hanteren van verkiezing, zodat de opleidingscommissie altijd aansluit bij de meest actuele landelijke werkwijze.

Het panel is positief over het kwaliteitsbeleid van de IUASR en de actieve inbreng die studenten en andere stakeholders hebben. Het handboek beschrijft de verantwoordelijkheden en rollen op heldere wijze, en het panel ondersteunt het idee dat kwaliteitszorg binnen een kwaliteitscultuur gedragen wordt door personen. Het panel herkent deze gedragen kwaliteitscultuur ook binnen de opleiding: het panel heeft een opleiding getroffen die open communiceert over verbeterpunten en uitdagingen, en nieuwsgierig is naar de mening

van het werkveld, visitatiepanels, studenten en andere stakeholders. De opleiding laat zien dat zij voortdurend verbetert, zowel in haar onderwijs als wat betreft beleid, en dat aanbevelingen vanuit de vorige visitatie serieus zijn opgepakt. Soms vindt het panel dat de opleiding zelfs te veel haar best doet om aan alle wensen van externe partijen tegemoet te komen: de opleiding mag dan nog meer eigen keuzes maken en daar zelfbewust voor gaan staan, ook als dit afwijkt van een advies van buiten. Een voorbeeld hiervan is de vormgeving van de bachelorscriptie (zie Standaard 2) waarin de opleiding geprobeerd heeft om aan eerdere paneladviezen om onderzoek te versterken tegemoet te komen, maar hierdoor in een compromis terecht is gekomen dat niet optimaal werkt. Het meer structureren van alle input waarbij de volledige pdca-cyclus formeler wordt rondgemaakt, kan hierbij ook helpen volgens het panel (zie Standaard 1).

Overwegingen

Het panel ziet dat er binnen de instelling en de opleiding een breed gedragen kwaliteitscultuur heerst en dat de opleiding gericht is op ontwikkeling. Er is degelijk systeem om periodieke feedback bij stakeholders op te halen, via module evaluaties en feedbackgesprekken onder studenten, een goed functionerende opleidingscommissie en via docenten die veel externe contacten hebben. Management en docenten zijn in de gesprekken open over verbeterpunten en uitdagingen, en nieuwsgierig naar adviezen van het panel. Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel zijn serieus en goed opgepakt. Het panel geeft de opleiding mee om meer vanuit de eigen kracht zelfbewuste keuzes te maken, en hier trots op te zijn. Hierbij is het behulpzaam om alle input beter te structureren en de pdca-cyclus formeler rond te gaan maken en te documenteren (zie ook Standaard 1).

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 9 voldoet.

Standaard 10. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het toetsbeleid van de IUASR is vastgelegd in het Toetsplan. Hierin staan de visie, doelstellingen en kaders voor toetsing en beoordeling beschreven, bijvoorbeeld dat toetsen dienen te voldoen aan eisen wat betreft betrouwbaarheid, validiteit en transparantie. Verder onderstreept de IUASR in haar toetsbeleid dat toetsen stimulerend dienen te zijn voor het leerproces en zowel qua inhoud als vorm aan dienen te sluiten bij de leerdoelen. Regelingen rondom toetsing en beoordeling staan beschreven in het Onderwijs- en Examenreglement (OER). Het panel vindt het toetsbeleid en de regelingen adequaat.

Toetsing

De meest voorkomende toetsvormen binnen de opleiding zijn schriftelijke tentamens, mondelinge tentamens en werkstukken. Daarnaast wordt er getoetst aan de hand van reflectieverlagen, vaardigheidstoetsen, essays, rollenspellen, presentaties, verslagen, portfolio's en voordrachten. Na elk blok vindt er een toetsweek plaats, waarin de toetsen voor de modules uit het betreffende blok worden afgenomen. In een toetsmatrix is per toets aangegeven hoe de leerdoelen zijn vertaald in toetsvragen, waarbij er een relatie wordt gelegd met de Dublindescriptoren om het niveau te borgen. Studenten worden geïnformeerd over de toetsing in de studiehandleidingen en beoordelingsmatrices, en zij vinden deze informatie duidelijk en geven aan dat het helder is wat er van hen wordt verwacht.

Het panel heeft diverse handleidingen, toetsbeleidsstukken en toetsmatrices bestudeerd en is positief over de wijze waarop de toetsing van deze opleiding is ingericht. De toetsmatrices borgen de validiteit van toetsen en ook met de transparantie naar studenten toe zit het. Ook vindt het panel de variatie in toetsing mooi en ziet het panel dat het team de kwaliteit van de toetsen goed monitort en waar nodig steeds verbetert.

Beoordeling en feedback

Studenten worden beoordeeld op basis van een antwoordmodel (schriftelijke tentamens) of een beoordelingsrubric. Studenten ervaren de beoordelingen als transparant, en ze geven aan dat zij voldoende feedback op hun gemaakte werk ontvangen. De stages worden beoordeeld door de stagedocent en de stagecoördinator, waarbij de input van de werkbegeleider wordt meegenomen als advies. Er vindt halverwege de stages een tussenevaluatie plaats met de stagedocent en de werkbegeleider, waarin de student schriftelijke en mondelinge feedback van beiden ontvangt. De stage-eindbeoordeling is gebaseerd op een uitgebreide rubric voor het plan van aanpak, het stageverslag en het logboek. Bij het afstuderen functioneert de scriptiebegeleider als eerste examiner, en een onafhankelijke docent als tweede examiner. Zij geven eerst afzonderlijk een oordeel, waarna zij in aanloop naar de scriptieverdediging afstemmen om de belangrijkste vraagpunten voor de verdediging te bepalen. Het panel heeft kunnen zien dat de beoordelaars in hun eerste oordeel vaak goed op één lijn zitten. Na afloop van de verdediging bepalen de examinatoren gezamenlijk het eindcijfer. Als zij er niet uitkomen, dan wordt er een derde examiner ingezet.

Het panel heeft diverse rubrics ingezien en vindt deze uitgebreid, duidelijk en van een goede kwaliteit. Deze komen de betrouwbaarheid van de beoordelingen ten goede volgens het panel. Bij de beoordelingen van de bachelorscriptie ziet het panel adequate procedures en een heldere rubric, hoewel het panel het gevraagde methodologische niveau op de rubric ambitieus vindt (zie Standaard 2). Het panel adviseert de opleiding om correct taalgebruik en correcte bronvermelding als ontvankelijkheids criterium op te nemen op de rubrics, in ieder geval voor de bachelorscriptie (zie de bevindingen bij Standaard 3 en 11).

Op dit moment kalibreren examinatoren vier keer per jaar intern met elkaar over het eindniveau, op basis van bachelorscripties. Dit levert vooral een afstemming op over het niveau dat de opleiding aan het einde van de opleiding van studenten verwacht, bijvoorbeeld wat betreft Nederlandse taal en onderzoeksvaardigheden. De opleiding is voornemens om ook met andere theologie-opleidingen te gaan kalibreren over eindniveau, en het panel moedigt dit voornemen aan.

Kwaliteitsborging door de examencommissie

De kwaliteit van toetsing en beoordeling wordt geborgd door de examencommissie van de IUASR. De examencommissie bestaat uit drie interne docentleden met een BKE, waarvan één de voorzitter is, twee externe leden van buiten de IUASR en één ambtelijk secretaris. Er wordt gestreefd naar het behalen van SKE voor de interne leden van de examencommissie. De docentleden zijn allen actief als docent in de bachelor Islamitische theologie. De interne leden van de examencommissie behandelen verzoeken van studenten rondom onder andere extra tentamenkansen, uitstel van toetsen en bezwaren. Ook geeft de examencommissie proactief feedback op documenten voor het toetsbeleid en worden er steekproeven uitgevoerd op toetsen en eindwerken op basis van vaste formats. Bij deze activiteiten zijn de externe leden betrokken als een blik van buiten kan bijdragen. De steekproeven vinden regelmatig plaats: bij minimaal 25% van de toetsen worden de resultaten en de toets met enkele uitwerkingen en beoordelingen bekeken door de examencommissie. De uitkomst van de steekproeven wordt schriftelijk gecommuniceerd met de docenten en de opleidingsmanager, en de examencommissie ervaart dat hier constructieve gesprekken uit voortkomen die tot verbetering leiden. Verder wijst de examencommissie jaarlijks de examinatoren aan op basis van vaste criteria. In principe dienen examinatoren een BKE te bezitten, en als dit niet het geval is

moeten ze kunnen aantonen dat ze voldoende andere scholing en/of ervaring op het gebied van toetsing hebben.

Het panel is onder de indruk van de uitgebreide en zorgvuldige werkzaamheden van de examencommissie. De commissie heeft procedures goed vastgelegd, werkt met vaste formats en adviseert de opleidingsmanager en docenten proactief over allerlei zaken rondom toetsing en beoordeling. Om de waarde van de externe leden te vergroten, kan het panel zich voorstellen dat zij bij de taken rondom beleidsadvies en steekproeven vaker aansluiten. Vanuit hun externe blik zien zij wellicht andere zaken dan de interne leden die zelf ook als docent in deze kleine opleiding actief zijn. Ook ziet het panel dat er relatief veel informele afstemming is, en het panel geeft de examencommissie mee om de belangrijkste terugkoppelingen naar het management in vaste formele momenten te geven.

Overwegingen

De opleiding heeft een gedegen toetsbeleid en een formeel sterk ingericht systeem van toetsing en beoordeling. Voor alle onderdelen van het toetsproces zijn er heldere beleidsdocumenten, handleidingen en matrices opgesteld. Toetsvormen zijn afwisselend en de toetsen zijn valide, transparant en stimulerend voor het leerproces van studenten. De beoordelingen worden aan de hand van uitgebreide en duidelijke rubrics of antwoordmodellen gegeven, wat de betrouwbaarheid van beoordelingen op goede wijze ondersteunt. Het team van examinatoren monitort de kwaliteit van toetsing en beoordeling actief, onder andere door middel van interne kalibraties. De geplande kalibraties met andere hogescholen kunnen hier een goede toevoeging op zijn. De examencommissie vervult al haar wettelijke taken en het panel complimenteert de examencommissie met de goede en uitgebreide werkzaamheden om de kwaliteit van toetsing en beoordeling proactief te borgen via onder andere beleidsadviezen en steekproeven. Het panel geeft de examencommissie mee om de formele overlegmomenten met het management nog meer te benutten voor terugkoppelingen over de toetskwaliteit.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 10 voldoet.

Standaard 11. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Gerealiseerd niveau

De bachelorscriptie en de Grote Stage II vormen gezamenlijk het afstudeerprogramma van de opleiding. Het panel heeft voorafgaand aan het visitatiebezoek twintig afstudeerdossiers geselecteerd. Bij de selectie van de dossiers is rekening gehouden met een evenwichtige spreiding van voldoende, goede en zeer goede eindwerken. De afstudeerdossiers bestaan uit bachelorscripties met beoordelingsformulieren. Daarnaast heeft het panel op de visitatiedag een aantal stageverslagen met beoordelingen ingezien van de Grote Stage II.

In de stageverslagen laten studenten zien dat zij zelfstandig als theoloog of geestelijk leider werken. In de gesprekken met het werkveld hoort het panel dat studenten van deze opleiding over het algemeen goed en zelfstandig functioneren tijdens de laatste stage.

Bij de bachelorscripties is het panel onder de indruk van de thema's die studenten hebben onderzocht: deze zijn actueel en maatschappelijk uitermate relevant. Het panel ziet thema's zoals palliatieve zorg,

dierenwelzijn en ecologie binnen de islam. Hierbij benutten studenten relevante literatuur, hoewel zij volgens het panel soms Engelstalige bronnen missen die een goede toevoeging hadden kunnen zijn. De Nederlandse taal laat in een aantal scripties te wensen over (zie Standaard 10 voor een aanbeveling op dit punt), hoewel het panel hierin wel verbetering ziet in de meest recente scripties. De onderzoeksmethodiek die gevraagd wordt, is behoorlijk uitgebreid voor een hbo-bacheloropleiding en studenten zetten relatief veel respondenten, complexe methodieken en kwantitatieve analyses voor sociaalwetenschappelijke elementen in, waar dit ook met minder respondenten, simpelere (bestaande) methodieken en meer kwalitatief kan volgens het panel (zie de aanbeveling van het panel bij Standaard 2). Ook kan een gedegen 'tekstwetenschappelijk' of literatuuronderzoek passen binnen een hbo-bachelor theologie-opleiding. In de oorspronkelijke selectie van vijftien eindwerken trof het panel twee werken aan waarbij het twijfels had over het gerealiseerde niveau. Omdat dit in beide gevallen relatief oude eindwerken betrof, en de kritiekpunten betrekking hadden op later aangescherpte richtlijnen rondom toetsing en taalniveau, heeft het panel om de ontwikkeling binnen recent vernieuwde richtlijnen zichtbaarder te maken nog vijf extra recente afstudeerdossiers opgevraagd. Deze eindwerken voldeden alle vijf zonder meer aan de verwachte kwaliteit van een hbo-bachelor eindwerk.

Het panel stelt vast dat studenten de leerresultaten behalen in de bachelorscripties, en bovendien het eindniveau laten zien in de stageverslagen.

Functioneren afgestudeerden

Vertegenwoordigers vanuit het werkveld waarmee het panel heeft gesproken zijn over het algemeen positief over de professionals die de opleiding aflevert. Afgestudeerden hebben een stevige theoretische basis in de islamitische theologie, zijn bekwaam om rituelen uit te voeren en tonen zich proactief, communicatief en reflectief binnen de organisatie en richting verschillende doelgroepen waar ze mee werken. Ook alumni zelf voelen zich goed voorbereid op het werkveld, zo blijkt uit de gesprekken tijdens de visitatiedag. Een mannelijke alumnus kan aan de slag als imam, waarbij studenten en alumni aangeven dat deze alumni dan nog verder in de rol groeien na het afstuderen. Alumni die terechtkomen in een onderwijsorganisatie, hebben volgens werkveldvertegenwoordigers uit het primair en voortgezet onderwijs soms nog extra ontwikkeling nodig op het didactische vlak, wat heeft het werkveld ook met de opleiding besproken. De opleiding geeft hierbij aan dat didactische vaardigheden niet tot de kern van deze opleiding behoren, wat het panel een logisch standpunt vindt. Studenten die hun studie vervolgen met een masteropleiding, volgen bijvoorbeeld de Master Geestelijke verzorging van de IUASR waar zij direct toegang toe hebben. Deze studenten doen het naar zeggen van docenten van de IUASR goed in de vervolgoopleidingen.

Het panel concludeert dat de opleiding afgestudeerden levert die zelfverzekerd, reflectief en communicatief zijn en goed uit de voeten kunnen in de door de opleiding nagestreefde beroepen. Ook alumni die doorstuderen in een master, ervaren dat zij daarvoor een goede basis hebben opgedaan tijdens de bachelor Islamitische theologie.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren in de bachelorscripties en de Grote Stage II. Studenten werken in de bachelorscripties aan maatschappelijk bijzonder relevante onderwerpen, gebruiken voldoende geschikte literatuurbronnen en laten voldoende onderzoeksvaardigheden zien, waarbij het panel eerder opgemerkte dat de opleiding de eisen aan onderzoeksmethodiek nog meer in lijn kan brengen met de rest van de opleiding (zie Standaard 2). De Nederlandse taal laat in een deel van de 'oudere' scripties nog te wensen over, waarbij het panel een duidelijke verbetering richting de meest recente scripties ziet. Afgestudeerden kunnen goed aan de slag in de beroepen waartoe de opleiding studenten opleidt, en worden goed voorbereid op een eventuele masteropleiding.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 11 voldoet.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel over de opleiding is positief.

Ontwikkelpunten

1. Verbreed de externe contacten met meer samenwerkingen met de gezondheidszorg en het primair, voortgezet en hoger onderwijs.
2. Formaliseer en structureer de externe input vanuit het werkveld en het hoger onderwijs voor ontwikkeling van het profiel en het curriculum, waarbij de pdca-cyclus formeler wordt rondgemaakt.
3. Stel de modules Ethiek in de islam I en II verplicht voor alle studenten.
4. Pas de eisen voor onderzoeksmethodiek bij de bachelorscriptie aan, zodat de bachelorscriptie aan sociaalwetenschappelijke diepgang en praktijkrelevantie gaat winnen.

Bijlage 1. Beoogde leerresultaten

1. De afgestudeerde heeft kennis van de fundamentele bronnen, methodes en ontwikkelgeschiedenis van de islam en bezit de hermeneutische vaardigheden om deze uit te leggen en toe te passen binnen de context van de hedendaagse samenleving en kan daarmee een brug slaan tussen traditionele inzichten en moderne uitdagingen (LR1).
2. De afgestudeerde is in staat om de religieuze rituelen van de islam correct uit te voeren en anderen daarin te begeleiden tijdens religieuze ceremonies en praktijken (LR2).
3. De afgestudeerde is in staat om in praktische en pastorale situaties zingeving- en geloofsvraagstukken binnen de context van de islam te bespreken met individuen vanuit diverse en allerhande demografische achtergronden (LR3).
4. De afgestudeerde heeft Arabische taalkennis op een niveau dat voldoende is om met behulp van woordenboeken en digitale hulpmiddelen essentiële informatie uit primaire islamitische bronnen en kennistraditie te destilleren (LR4).
5. De afgestudeerde is in staat om doelgericht relevante informatie te verzamelen over islamitisch theologische en maatschappelijke onderwerpen en deze informatie op een gestructureerde en verantwoorde wijze aan zowel een moslim als niet-moslim publiek te presenteren (LR5).
6. De afgestudeerde is in staat effectief te communiceren met diverse groepen van verschillende denominaties (zowel intrareligieus als interreligieus), met inachtneming van hun specifieke uitgangspunten en overtuigingen (LR6).
7. De afgestudeerde is in staat om de eigen mogelijkheden en beperkingen ten aanzien van de rol van religieuze professional te herkennen om samenwerkingsmogelijkheden te verkennen met andere disciplines en denominaties voor een multidisciplinaire benadering (LR7).
8. De afgestudeerde is in staat om onderscheid te maken tussen islamitische leerstellingen gebaseerd op de islamitische kennistraditie en de culturele praktijken van de diverse moslimgemeenschap, en kan deze in een historische context plaatsen, bevorderend voor een dieper begrip van de islam in de hedendaagse samenleving (LR8).

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

Programma van het eerste studiejaar

			Krediet (EC)				
Code	Onderwijseenheden	Blok	B1	B2	B3	B4	T
B-AR01-15	Standaard Arabisch I		2.5				2.5
B-AR02-15	Standaard Arabisch II			2.5			2.5
B-AR03-15	Standaard Arabisch III				2.5		2.5
B-AR04-15	Standaard Arabisch IV					2.5	2.5
B-QR01	Inleiding in de Qur'an		5				5
B-SG01	Sirah			5			5
B-SG04-15	Geschiedenis van de islam I				2.5		2.5
B-SG05-15	Geschiedenis van de islam II					2.5	2.5
B-KL01	Inleiding in de Geloofsleer			5			5
B-HD01	Inleiding in de Hadith			5			5
B-MT01A	Toegepaste academische vaardigheden		5				5
B-MT03	Studieloopbaanbegeleiding				5		5
B-FQ01	Inleiding in de Fiqh				5		5
B-FQ02	Fiqh van Aanbedding I					5	5
B-QR06	Tafsir v.d. Qur'an I					5	5
	Totaal		12.5	17.5	15	15	60

Programma van het tweede studiejaar

			Krediet (EC)				
Code	Onderwijseenheden	Blok	B1	B2	B3	B4	T
B-AR05-15	Standaard Arabisch V		2.5				2.5
B-AR06-15	Standaard Arabisch VI			2.5			2.5
B-AR07-15	Standaard Arabisch VII				2.5		2.5
B-AR08-15	Standaard Arabisch VIII					2.5	2.5
B-QR02	Qoranrecitatie & Tadjwied I		2.5				2.5
B-QR03	Qoranrecitatie & Tadjwied II			2.5			2.5
B-QR04	Qoranrecitatie & Tadjwied III				2.5		2.5
B-QR05	Qoranrecitatie & Tadjwied IV					2.5	2.5
B-FQ03	Fiqh van Aanbedding II		5				5
B-FQ04	Methodes van de Fiqh					5	5
B-GF01	Godsdienstfilosofie		5				5
B-QR07	Tafsir v.d. Qur'an II					5	5
B-HD02	Belangrijke Teksten uit de Hadith				5		5
B-MT02	Sociale en communicatievaardigheden			5			5
B-KL02	Geloofsrichtingen binnen de Kalaam			5			5
B-ST01	Verkennde stage				5		5
	Totaal		15	15	15	15	60

Programma van het derde studiejaar

			Krediet (EC)				
Code	Onderwijseenheden	Blok	B1	B2	B3	B4	T
B-QR08-15	Qoranrecitatie & Tadjwied V		2.5				2.5
B-QR09-15	Qoranrecitatie & Tadjwied VI			2.5			2.5
B-MT04A	Methodes en Technieken I		2.5				5
B-MT04B	Methodes en Technieken II			2.5			

B-FQ05	Fiqh betreffende Familiezaken		5				5
B-FQ06	Voorschriften van de islam			5			5
B-SC02	Psychologie			5			5
B-SC03	Gesprekstraining					2.5	2.5
B-SC04	Pedagogie				2.5		2.5
B-SC07	Antropologie en Sociologie van Religie I				2.5		2.5
B-SC08	Antropologie en Sociologie van Religie II					2.5	2.5
B-SG03	Inleiding in de Vergelijkende Theologie	5					5
B-KL03	Soefisme: Leer en Praktijken					5	5
B-ST02	Grote Stage I				5	5	10
B-CD01	Islam en Burgerschap				5		5
	Totaal		12.5	17.5	15	15	60

Programma van het vierde studiejaar

			Krediet (EC)				
Code	Onderwijseenheden	Blok	B1	B2	B3	B4	T
B-BR01	Bachelorscriptie				5	10	15
	Oriëntatiepakket		5	5	5	5	20
B-ST04	Grote Stage II		5	10	5		20
B-KL04	Hedendaagse Islamitische Stromingen		5				5
	Totaal		15	15	15	15	60

Keuzeruimte: oriëntatiepakketten

De opleiding omvat een keuzeruimte van in totaal 20 EC. Er zijn in totaal 6 pakketten die uit twee modules bestaan. Het is ook mogelijk om individuele modules van verschillende pakketten te combineren. De student kan naast de bestaande keuzevakken de keuzeruimte opvullen met vakken die hij bij andere hogeronderwijsinstellingen volgt. Hiertoe dient de student eerst de toestemming van de opleiding te hebben.

Pakket	Code	Onderwijseenheden	EC
Pakket I	B-SC05-15	Ethiek in de islam I	5
	B-SC06-15	Ethiek in de islam II	5
Pakket II	B-FQ07a	Fiqh betreffende Contractuele Zaken	5
	B-FQ07c	Erfrecht	5
Pakket III	B-HD03	Literatuur en Geschiedenis van Hadith	5
	B-HD04	Behandeling van dilemma's in de Hadith	5
Pakket IV	B-QR10-15	Qoranrecitatie & Tadjwied VII	5
	B-QR11-15	Qoranrecitatie & Tadjwied VIII	5
Pakket V	B-AR09-18	Arabisch Spreekvaardigheden I	5
	B-AR10-18	Arabisch Spreekvaardigheden II	5
Pakket VI	B-AR11-23	Arabisch Voor Gevorderden I	5
	B-AR12-23	Arabisch Voor Gevorderden II	5

Bijlage 3. Bezoekprogramma

Begintijd	Eindtijd	Programmaonderdeel
08.30	08.45	Ontvangst
08.45	09.30	Gesprek opleidingsmanagement (incl. 15 min presentatie) <i>Rector IUASR</i> <i>Opleidingsmanager bachelor Islamitische theologie</i>
09.30	09.45	Pauze
09.45	10.30	Gesprek studenten <i>Acht studenten</i>
10.30	10.45	Pauze
10.45	11.15	Gesprek examencommissie (incl. korte presentatie van 5 min) <i>Volledige examencommissie</i>
11.15	11.30	Pauze
11.30	12.15	Gesprek docenten <i>Twaalf docenten</i>
12.15	13.00	Lunch
13.00	13.30	Rondleiding
13.30	14.00	Gesprek opleidingscommissie (incl. korte presentatie van 5 min) <i>Vier studentleden opleidingscommissie</i> <i>Vier docentleden opleidingscommissie</i>
14.00	14.15	Pauze
14.15	14.45	Gesprek alumni en werkveld <i>Vijf vertegenwoordigers vanuit het werkveld</i> <i>Vijf alumni</i>
14.45	15.30	Intern overleg panel
15.30	16.00	Eindgesprek opleidingsmanagement <i>Rector IUASR</i> <i>Opleidingsmanager bachelor Islamitische theologie</i>
16.00	17.15	Opstellen bevindingen (panel intern)
17.15	18.00	Mondelinge rapportage

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 20 afstudeerdossiers en enkele stageverslagen van de Grote stage II bestudeerd. De gegevens van de afstudeerdossiers zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion.

Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

- Zelfevaluatierapport bachelor Islamitische theologie
- Beoogde leerresultaten Islamitische theologie
- Landelijke opleidingsprofiel 'Een professional met diepgang III'
- Studiegids bachelor Islamitische theologie 2023-2024
- Schematische weergave curriculum bachelor Islamitische theologie
- Matrix modules en toetsvormen bachelor Islamitische theologie
- Onderwijsbeleid IUASR (2023)
- Overzicht van docenten met kwalificaties
- Reglement opleidingscommissie IUASR 2023-2024
- Studentenstatuut IUASR 2023-2024
- Toetsplan IUASR (2023)
- Toetsprogramma IUASR 2023-2024
- OER bachelor Islamitische theologie 2023-2024
- Diverse toetsmatrices bachelor Islamitische theologie 20223-2024
- Diverse studiehandleidingen bachelor Islamitische theologie 2023-2024
- Reglement examencommissies IUASR 2023-2024
- Jaarverslag examencommissie IUASR 2022-2023
- Beleid inzake aanwijzing examinatoren IUASR (2023)
- Beleid inzake vrijstellingen IUASR (2023)
- Beleid ten aanzien van fraude, plagiaat en onregelmatigheden IUASR (2023)
- Handreiking ChatGTP en AI 2023-2024
- Hand-outs, stappenplan en scriptiehandleiding bachelor Islamitische theologie 2023-2024
- Studentenhoofdstuk